

Eva Zetterberg Pettersson
LMS Riks. Representant för ämnet engelska

“Action Research” Vad är det? Är det något för oss?

Under rubriken “Research SIG” (Special Interest Group) i senaste numret av *Voices* (October 2012) nämns ett aktuellt heldagsseminarium om just “action research”. Föreläsaren är Anne Burns, en auktoritet på området. Den annonserande texten lyfter fram värdet av denna typ av forskning både för utbildningsväsendet -- och aktiva lärare. Action research, sägs det, innebär att verksamma lärare forskar i sina egna klassrum, på sin egen undervisning. Det låter lovande -- men vad innebär det egentligen?

Jag gör lite sökningar på nätet och hittar mer material kopplat till Burns och action research -- en typ av forskning som för övrigt inte är begränsad till utbildningsområdet. (Jag hittar referenser till bla psykologi och företagsekonomi.) Jag finner att den svenska termen är “aktionsforskning”. Spontant tilltalas jag mycket av det jag läser. Jag gillar idén om att utgångspunkten för undersökningarna är själva praktiken, inom skolområdet frågor som lärare själva formulerat utifrån sina egna erfarenheter. Så uppfriskande, tänker jag, och så annorlunda från den trubbiga toppstyrning man är van vid som lärare idag. Denna styrning är så ofta grundad på misstro, på bristande förståelse och kunskap om läraryrkets natur och den tar ifrån oss friheten och självständigheten.

Aktionsforskningen grundas tvärtom på en tilltro till yrkesutövarens (läs lärarens) förmåga och professionalism. Att action research är “empowering” ger inflytande och självbestämmande är också ett erkänt faktum. Den utgår utgår också ifrån att det är lärarna själva som är nyckeln till utveckling och kvalitet. I de allra flesta fall där action research praktiseras runt om i världen så sker den i samverkan mellan högskola och skola, forskare och lärare. Båda parter tjänar på samarbetet: läraren får fortbildning och skolan bättre undervisningskvalitet, och högskola och forskare får inblick i tillämpad pedagogik och ett underlag, en resonansbotten, för forskning av mera teoretisk karaktär.

Vilken typ av frågor undersöker då en lärare som bedriver “action research” i språkundervisningen? De exempel jag funnit är mycket varierande men om man ska generalisera så är ämnena oftast metodiska/didaktiska. Sympatiskt nog kan ett projekt börja med en ganska luddig frågeställning vilken sedan förfinas allteftersom projektet fortskrider och läraren får alltmer insikt. Det är också det som är det fina med action research, att det är en dynamisk process där, experiment, reflexion, observation, och dokumentation, befruktar varandra.

Hur går det då till, rent konkret? Vanligen börjar projektet med lärarens vilja att förbättra någon viss aspekt av undervisningen, tex sätt att få eleverna att tala målspråket. Nästa steg kan vara att läraren testat olika upplägg och observerar resultaten i klassrummet och för dagboksanteckningar. Självklart ingår också läsning av relevant vetenskaplig litteratur och handböcker. Sedan följer reflexion och ytterligare prov i klassrummet, samtal med kolleger, mera läsning av litteratur, osv, till läraren har hittat någon form av svar på frågorna om lämpliga metoder. Det sista skedet är “publicering” i någon form, dvs att resultaten offentliggörs och därmed delges en större krets. Det bör understrykas att resultaten av enskilda projekt inom aktionsforskningen alltid är bundna till en viss kontext, dvs en lärare och hennes/hans undervisningsgrupper och därför inte enkelt kan överföras till andra grupper och sammanhang.

Aktionsforskning inom engelska språkpedagogik finns på många håll i världen, men de flesta exempel jag funnit är inom den angloamerikanska sfären. I Sverige bedrivs faktiskt också aktionsforskning inom utbildningsområdet -- men inte i språkpedagogik. De träffar jag får leder till Göteborgs universitet, Institutionen för Pedagogik och Specialpedagogik med professor Karin Rönnerman i spetsen. Vid denna institution erbjuder man diverse kurser i aktionsforskning för många olika kategorier av lärare och skolledare. Vad jag kan döma har aktionsforskningen som Rönnermans ansvarat för framförallt varit förskolan. I Finland, däremot, finns en forskare, Liselott Forsman vid Åbo Akademi, som ägnat sig åt aktionsforskning i engelskämnet, i hennes fall kulturella skillnader i klassrummet. Forsman har, visar det sig, publicerat en artikel i IATEFLs Voices, "The Basis for Being Able to Respect the Other" se nedan.

Personligen tycker jag att aktionsforskning låter som ett utmärkt sätt att höja kvaliteten på undervisningen i skolan, eftersom den bottnar i klassrummet och utgår ifrån lärares (och elevers) erfarenheter. Den verkar också vara en fantastisk form av fortbildning, både för lärare individuellt och som kollektiv. Lärare som själva tar kontrollen över sin yrkesutveckling och driver den i samarbete med kolleger blir också, tror jag, stärkta i sin identitet. Problemet ligger nog, som alltid, i att hitta strukturer för aktionsforskningen, att hitta högskolor som vill samarbeta och, inte minst, övertyga huvudmännen om att satsa. Aktionsforskningen måste ges plats i lärares tjänster och tid är, som vi alla vet, pengar. Många hinder finns på vägen -- men aktionsforskningen har, i mina ögon, stor potential för att förbättra villkoren för lärare och elever.

Göteborgs universitet: http://www.ips.gu.se/samverkan/natverk/nnaf/mer_om_aktionsforskning/

Anne Burns: <http://ihjournal.com/doing-action-research--->

Liselott Forsman: <http://associates.iatefl.org/pages/materials/voicespdf/ltskills7.pdf>